

Biserica și Școala

Foaie bisericească școlastică, literară și economică.

Apare odată în săptămână : DUMINECA.

PREȚUL ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungaria :
Pe un an 10 cor. — pe ½ an 5 cor.
Pentru România și străinătate :
Pe un an 14 fr. : pe jumătate an 7 fr.

PREȚUL INSERTIUNILOR :

Pentru publicațiunile de trei ori ce conțin
cam 150 cuvinte 6 cor.; până la 200 cuvinte
8 cor.; și mai sus 10 cor. v. a.

Correspondențele să se adreseze Redacțiunii

„BISERICA și ȘCOALA“

Eaș banii de prenumerațiune la
TIPOGRAFIA DIECESANA în ARAD.

Despre noi.

II.

Rostul acestor articole nu este altul, decât, pe de-o parte a prezentă păreriile unui învățat, care studiază tot ce este românesc și simte cu tot sufletul său românește; pe de altă parte, intenționăm clarificarea unor cestiuni, pentru lumnarea căror ne credem în pozițiunea de a putea contribui și noi.

În prețioasa carte a d-lui *N. Iorga*, amintită¹⁾, se vorbește și despre a noastră mănăstire H. Bodrog. Distinsul scriitor spune despre acest așazământ de pietate, între altele și următoarele :

»... Zidirea (mănăstirii) nu poate să vie din veacul al XVIII-lea, al stăpânirii austriace. Ea n'a putut fi ridicată nici pe vremea Turcilor, cari au luat acest ținut după 1600. Mănăstirea s'a făcut deci mai de demult. Atât materialul ce a slugit, cât și această formă în totul asemenea cu a celor mai vechi biserici muntene, pare să arate că Hodoș-Bodrogul a fost înălțat de călugări sârbi pribegi, ca și acei cari au zidit în părțile noastre²⁾ Vodița și Tismana«.

Observațiunea d-lui *N. Iorga*, asupra vechimei așezământului dela H. Bodrog, e foarte judicioasă și vom căută să aducem și noi în această privință cateva argumente de natură istorică, premitând, că și în cazul când acest așezământ ar fi fost întemeiat de vre-un »sârb« sau grec (*recte greco-oriental!*) ca părintele Nicodim al Voditei, Tismenei și poate al Prislopului, nu însemnează nimic acea împrejurare, pentru caracterul românesc sau ne-românesc al obârșiei acestei instituțiuni.

Calătorul prin Ungaria, între anii 1660—1664 turcul Elvia Celebi, vorbește despre cetatea Fenlac, care nu este altceva decât actuala mănăstire Hodoș-Bodrog¹⁾, în modul următor :

»Cetatea Fenlac a clădit-o un rege *valah* fugar, cu numele Fenlac (sic!). A fost cucerită în vremea hanului Suleiman²⁾. E proprietatea pașei din Timișoara și o cârmeiește voevodul aceluia. E locțiitorul mollei din Timișoara. Din această proprietate are pașa venit de două inc acce. Cetatea e pe malul Murășului, pe o colină înaltă, e frumusică, din cărămidă. Periferia e de 400 pași. Are numai o poartă, spre miazăzi, o geamie mică ce-i încă din vremea hanului Suleiman. În cetate sunt numai 5 case și cinci tunulețe șahi; iar în fața porții este un pod de lanțuri, care se ridică, iar în fața lui lonșa chiosc. Are un comandant și 50 ostași. Suburbiul nu e îngrădit; sunt ca la 100 de case cu curți, acoperite cu scânduri; afară de 10 prăvălii altă clădire nu-i; are grădini multe. De-acolo spre răsărit, mergând două ceasuri pe malul Murășului, sosim la Arad-palancă«.

Așa ne descrie călătorul turc dintre anii 1660—1664, înfățișarea mănăstirii noastre de azi, Hodoș-Bodrog, făcând provocare și la vremuri de înainte cu un veac.

D-l Marki³⁾ spune că mănăstirea H. Bodrog s'a întemeiat pe la 1465, iar despre Bodrog se face amintirea cea mai veche la 1422.

Din premise putem conchide — ținând seamă de tradițiia relatată de călătorul turc și considerând, că Sârbii, ca element cu perogative și organizare bisericească, sunt din vremuri mai târzii,

¹⁾ Neamul românesc în Ardeal și Țara unghurească II.

²⁾ Oltenia N. R.

¹⁾ Vezi „Biserica și Școala“ XXIX. 1905. 13.

²⁾ 1519—1565.

³⁾ Arad Monographiája II. 196.

— că nu pot fi Sârbii întemeietorii mănăstirii H. Boddog, ci vre-un »pribeag« călugăr ortodox, din Muntenia, care a venit în aceste părți românești, într'un veac de întunecime și a lăsat în urma sa simbolul (pe care îl găsim în iconografia creștină alături cu evangelistul Matei), identic cu bourul Moldovei, Capul de bou, păstrat și azi în Mănăstire.

Asupra unor reflexiuni de actualitate ale d-lui N. Iorga vom reveni într'un articol final, în nr. viitor.

Predică

pentru Duminica a II-a a marelui post. — După Prof. Dr. Emilian Voitschi.

„Fiule, iartă-să ție păcatele tale“.
(Marcu c. II. v. 5.)

Iubiților Creștini!

În sfânta evanghelie de azi ni se spune, că învățând Mântuitorul nostru Iisus Hristos, într'o casă din Capernaum, în jurul casei s'a adunat o așa mulțime de popor, ca să'l asculte, încât de aceasta mulțime nimenea nu mai putea să străbată și să ajungă la Iisus, ba nici până la ușile casei. Pe timpul, când Hristos învăță în casă, patru oameni aduc într'un pat pe un bolnav, pe care voiau să'l ducă înaintea lui Iisus, ca să-l vindece. — De mulțimea poporului însă pe ușile casei n'au putut ajunge la Iisus, și pentru aceasta au spart coperișul casei și pe spăratura aceea au slobozit în casă patul în care zăcea bolnavul.

Întrebându-ne, că pentru ce au făcut ei aceasta, vom afla răspunsul, că ei cu ori ce preț au voit să ajungă la Iisus, vom afla răspunsul, că ei au fost plini de credință, că dacă vor duce pe bolnav înaintea lui Iisus, înaintea Doftorului sufletelor și trupurilor, va afla vindecare.

Gândind la aceste au ajuns înaintea lui Iisus, care a cunoscut gândul lor, care a cunoscut credința lor, Doftorul a văzut în inima lor, pentru care credință, întorcându-se către bolnav îi zice: »Fiule, iartă-să ție păcatele tale«. Și ca să știe toți cei de față, că El, Iisus, Fiul lui Dzeu are puterea de a vindeca și trupul, îi zice mai apoi: »Scoală-te, ia-ți patul tău și umblă«. (Marcu c. II. v. 11.)

Din cuvintele lui Iisus, »iartă-să ție păcatele tale« rostite către bolnav, vedem că acest om a fost încunjurat de păcate, pentru cari păcate Dzeu l'a pedepsit cu aceea, că i-a luat sănătatea. Ne putem închipui iubiților, că acestui om până a fost sănătos de sigur nu i-a păsut de Dzeu, de nimenea și de nimic, ci a trăit după cum i-au dictat poftele lumii. Acest om nu și-a adus aminte de Dzeu, nu s'a întors către dânsul, decât nu-

mai atunci, când l'au ajuns și a simțit urmările păcatelor.

Din minunata vindecare ușor putem vedea dar' iubiților creștini, că păcatul este pîcina omorătoare nu numai a sufletului, ci și a trupului. — Iisus a vindecat pe acest slăbănog, pentru credința lui, care simțând, că urmările păcatului îl fac neputincios, după lungi chinuri își aduce aminte de Dzeu și cu sete așteaptă să fie dus înaintea lui Iisus, ca să'l vindece. — Și aceasta credință a lui n'a fost zădarnică, căci iată el ajunge înaintea lui Iisus bolnav, și se reîntoarce sănătos.

Precum grădinarul smulge și aruncă din grădina sa de flori toate buruienile, astfel și creștinul, care voiește să-și țină sănătatea sa, precum și legătura cea sfântă dintre dânsul și Dzeu trebuie, ca să delature dela sine toate acele pedeci, cari îl încurca în păcate și'l opresc dela dobândirea mântuirii. — Iar pedeca principală, care te oprește dela dobândirea mântuirii, dela dobândirea fericirii, este păcatul. — Păcatul te face să perzi raiul, păcatul te aruncă în întunecul cel mai din afară, unde este plâns și scrâșnirea dinților, pentru păcat a aruncat Dzeu stăpânul cerului și al pământului pe îngeri din cer, pentru păcat a scos Dzeu din rai pe Adam și pe Eva și pentru păcat a trimis Dzeu boală asupra bolnavului, de care vorbește sfânta evanghelie de azi. — Dar precum aflăm noi leac contra boalelor trupesti, astfel și păcatul fiind o boală, contra lui încă avem leac. — Să căutăm și să întrebuițăm dar acele leacuri, acele mijloace, cu ajutorul cărora despărțim dela noi păcatul. — Aceste mijloace sunt: 1. *Ajutorul Domnului*, 2. *Datorința de a ne feri de prilejul cel rău, care ne duce în păcate*, și 3. *Postul*. — Despre aceste voiesc să vă vorbesc, deci vă rog să mă ascultați!

*

Mijlocul cel dintâi, cu ajutorul căruia despărțăm dela noi păcatul, este *ajutorul Domnului*. Da ajutorul Domnului, căci zice psalmistul: »Ajutorul meu dela Domnul, cel ce a făcut cerul și pământul«. — Dar să vedem, cum ne împărtășim noi de acest ajutor al lui Dzeu! Mai nainte de toate de acest ajutor înalt ne vom bucura numai atunci, dacă ne vom aduce aminte de Dzeu. — Prin urmare, fiecare creștin voind ca cugetul lui pururea să fie la dânsul, astfel dimineța când se va scula, gândul lui se fie la Dzeu și să ceară dela dânsul ajutorul de peste ziua întreagă, seara când ne culcăm, gândul nostru să fie la Dzeu, să cerem dela dânsul noaptea ușoară, somn, ușor; și chiar când ne-am trezi din somn, gândul nostru la Dzeu să fie, căci El este mângâierea noastră, El este »cel ce a căutat spre robii săi«. Ori-ce lucrare voind să

lucepem, gândul nostru să fie la Dzeu, să-i cerem ajutorul, să o începem în numele lui, căci numai aceea lucrare va fi binecuvântată de Dzeu care va fi începută în numele lui. — Și ori unde vom fi, gândul nostru să fie pururea la Dzeu, cu atât mai vărtos, că bine știm, că ori unde vom fi Dzeu este de față, într'un loc mai mic, ca și într'un loc mai mare. — Că aducerea aminte de Dzeu departă dela noi păcatul, vedem din cuvintele bătrânului Tovie zise către fiul său: »Fiule, în toate zilele adu'ți aminte de Domnul D-zeul nostru, cu voia nu păcătui și nu călca poruncile lui; în toate zilele vieții tale fă dreptate și nu umbla în căile nedreptății«. (c. IV. v. 5.)

Ajutorul lui Dzeu îl dobândim noi și prin cerere și rugăciune. — Să cerem însă dela Dzeu mai întâi de acelea, cari sunt spre folosul sufletului nostru și numai după aceea cele de folos trupului nostru. Ca însă ceea-ce cerem să și dobândim dela Dzeu, trebuie, ca cererea noastră să porceadă din inimă curată, din dragoste adevărată către Dzeu, ca și Creatorul nostru, apoi din dragoste adevărată către noi înșine, ca și către cele mai perfecte fapuri a-le lui Dzeu. — Că noi trebuie să cerem dela Dzeu cele de lipsă atât sufletului, cât și trupului, și că ceea-ce cerem vom și dobândi, ni-o arată evident s. scriptură, prin cuvintele: »Cereți și vi se va da, bateți și vi se va deschide«. (Latei c. VII. v. 7.)

Vedeți iubitorilor creștini, aceste sunt mijloacele cu ajutorul cărora dobândim noi ajutorul lui Dzeu, adică: aducerea aminte de dânsul, apoi cererea, rugăciunea cari pururea fiind înaintea noastră, vom fi fericiți de a păcătui.

* * *

Al doilea mijloc, cu ajutorul căruia depărțăm dela noi păcatul este *datorința de a ne feri de prilejul cel rău*, de acel prilej, care ne face să păcătui. — Despre aceea, că prilejul cel rău ne face să păcătui și să ne perdem sufletul, ne învață chiar și sfânta Scriptură. — Astfel Iisus, fiul lui Sirah zice: »Cine iubește primejdia, acela va cădea întrânsa, iar cine petrece cu voia în prilejul cel mai deaproape spre păcat, acela este care iubește primejdia, și în urmă păcatuește și se perde în ea«. (c. III. v. 25). Și cu adevărat este așa iubitorilor, căci cugetați numai, stând cineva mai multă vreme lângă un șarpe, va putea scăpa oare, ca se nu fie mușcat? În urma cuvintelor s. Scripturi, trebuie dar să simțim în voi datorința de a ne feri sufletul, întocmai precum ne ferim trupul, căci cine este oare acela, care văzând în nainte o prăpastie mare se va apropia de ea? sau cine este oare, care văzând înaintea sa un foc mare, va sări în ea? Precum grijim așadar de trup, de zece ori

mai mult să grijim de suflet, căci numai acel om poate fi ferit de păcate și fericit, a cui suflet e viu și nu îngreunat cu păcate. — Că prilejul cel rău ne face să păcătui, vedem chiar și din viața de toate zilele. Astfel vedem, că mulți oameni se dau beuturii, trăiesc în mari fărădelegi, sau fac alte păcate. — Ce cugetați de unde poate veni aceasta? mai că totdeauna dela prilejul cel rău, pentru că astfel de oameni sau se află în tovărășii rele, sau cercetează astfel de case, unde frica și ascultarea de Dzeu nu se bagă în seamă, sau umblă prin târguri și locuri, unde toate câte aud și văd, le ațâță simțul așa, că ei la urma urmelor uită de Dzeu se fac tot mai nesocotiți, și se pierd în ghiarele păcatului. — Ce privește aceea, că noi cum avem și putem să ne ferim de prilejul cel rău, care ne duce la păcat, s. Scriptură ne spune înaintea noastră nu prea frumos exemplu, prin cuvintele: »De te smintește ochiul tău, taie'l și'l aruncă dela tine, căci mai bine îți este să intri în viață cu un ochiu, de cât având amândoi să fii aruncat în focul cel de veci«. (Matei c. XVIII. v. 9.)

* * *

Al treilea mijloc, cu ajutorul căruia depărțăm răul și câștigăm mântuire, este *postul*. Aici trebuie să fac, iubitorilor, deosebire între postul sufletesc și trupesc. Cel trupesc constă în aceea, că trebuie să ne reținem dela mâncări de fruct și să întrebuițăm numai mâncări de sec, dar și în aceste să fim cu cumpăt! Iar postul sufletesc constă în reținerea noastră cu abnegațiune creștinească dela păcate și în săvârșirea numai a acelor fapte, cari sunt bine plătute lui Dzeu. — Când postim însă, să nu facem aceasta pentru ochii lumii, ca astfel să așteptăm cinste și laudă dela oameni, ci când postim să avem de scop mântuirea sufletului și al trupului nostru. — Când postim să luăm de model pe Mântuitorul nostru Iisus Hristos, care când a postit 40 de zile și 40 de nopți, n'a făcut-o aceasta în Ierusalim, sau în alt oraș, ci El a mers într'o pustie, într'un loc fără oameni, ca să nu'l vadă nimenea și să nu fie laudat de nimenea.

* * *

Iubitorilor creștini! A-ți văzut din sfânta evanghelie de azi, că păcatul este cauza boalelor, că păcatul este cel ce zdrobește atât sufletul, cât și trupul. — A-ți văzut însă și aceea, că putem să scăpăm de păcat, că putem depărta dela noi păcatul și să ne mântuim sufletul, cât și trupul și anume prin ajutorul lui Dzeu, prin aducerea aminte de dânsul, prin ferirea de prilejul, care ne face să păcătui și apoi prin post. — Deci fiecare creștin, care voiește să

dobândească mântuirea și fericirea sufletului și trupului său, acela să nu uite de a-și aduce aminte de Dzeu, că fiecare aducându-și aminte de Dzeu, de acela și Dzeu își va aduce aminte, și va da ajutorul său; să nu uite de a se feri de prilejul care-l face să păcătuiască, căci cel ce păzește de sine, cel ce grijește de sufletul și trupul său, de acela și Dzeu va griji, și în fine să nu uite a posti, căci prin post drept că slăbește trupul, dar se întărește sufletul. — Și ori cine va face aceste din dragoste adevărată către Dzeu și către sine însuși, acela își face loc de acum pentru viața cealaltă, împărăția cea cerească. Amin.

Arad, la 25 Februarie v. 11 Martie n. 1906

Petru Marșeu
leol. c. III.

Națiunea armată.

Visul atâtor patrioți, încălzii de idea întăririi țării și a neamului, prin militarizarea învățământului public, e pe cale de a se realiza. În curând va fi un fapt împlinit. Dl. Ministru al Instrucției și Cultelor **M. Vlădescu**, a depus în parlament *Legea pentru instrucția militară obligatoare în școlile primare, secundare și profesionale de băieți*. Ea a fost votată în Cameră cu unanimitate de voturi, în ședința dela 3 Februarie, zilele acestea va trece și prin Senat.

Dăm aci în întregime *Expunerea de motive* care însoțește acel însemnat proiect de lege:

Introducerea și organizarea sistematică și obligatoare a exercițiilor și instrucțiunii militare în școlile primare, secundare și profesionale de băieți, se impune astăzi cu o necesitate de primul ordin.

Exercițiile și instrucțiunea militară, pe lângă că completează într-o proporție salutară educațiunea fizică în aceste școli, contribuind astfel la o mai îngrijită și armonică dezvoltare a corpului în perioadele sale normale de creștere, dar orientează, în același timp exercițiile gimnastice ce se predau astăzi în vederea unui scop precis și de cea mai mare însemnătate pentru Stat și țară.

Împrejurările politice, economice și sociale, în cari se dezvoltă Statele moderne, precum și evenimentele însemnate petrecute în acești câțiva ani, dovedesc, în mod hotărâtor, că numai acele popoare și State prezintă condițiunile intrinsece necesare pentru dezvoltarea lor sigură și temeinică, cari au știut dirige și sporii în mod armonic puterile și aptitudinile individuale ale fiecăruia din fii lor. Dacă State mari și puternice, clădite pe mari întinderi teritoriale și cu populațiunea numeroasă, au nevoie de această creștere a puterilor individuale ale fiilor lor, cu atât mai vădit apare această trebuință pentru Statele mici și în plină perioadă de închiegare națională și culturală, precum este și Statul nostru. În astfel de împrejurări

Reproducem după „Cultura Română“ din Iași, prezentul articol, atât pentru interesul ce-l deșteaptă, cât și pentru importanța faptului la care se referă și care este de mare importanță pentru dezvoltarea regatului vecin, a statului românesc România.

nu poate fi indiferent pentru viitorul Statului și al țării, vigoarea fizică, agilitatea și vioiciunea corporală, cari constituiesc manifestarea externă a unui organism sănătos și formează substratul indispensabil al voinței, inițiativei și acțiunii intelectuale și sufletești ale tinerimei. Cu cât mai îngrijită va fi educațiunea fizică a tinerimei în armonie cu educațiunea intelectuală și moral-religioasă, cu atât mai puternic, mai solid așezat și mai capabil de muncă națională va fi și Statul și poporul. Exemple instructive, în acest senz, ne oferă multe din Statele puternice vechi și moderne. Voi cită numai două din aceste din urmă: Anglia și Japonia.

Prin organizarea sistematică a exercițiilor gimnastice și instrucțiunii militare se desăvârșește în mod fericit educațiunea fizică în școli, corectând relele influențe ereditare, precum și acțiunea deprimantă pe care munca intelectuală exagerată o are asupra corpului. Fără îndoială, orice exerciții fizice, deci și exercițiile sportive, pot îndeplini acel rol. Pentru țara noastră însă cu situațiunea financiară și economică pe care o are și față de trebuința imperioasă de a găsi în totdeauna sprijinul și apărarea necesară în puțurile și virtuțile fiilor săi, exercițiile și instrucțiunea militară se impun ca cel mai bun și folositor mijloc de educațiune fizică.

Prin Constituție și prin legile țării, apărarea națională este bazată pe principiul națiunii armate. În acest senz, orice fiu al țării are, pe lângă altele, obligația de a satisface serviciul militar și de a se pregăti astfel pentru apărarea patriei. Educațiunea militară, adică cererea acelor deprinderi și dezvoltarea acelor aptitudini corporale și sufletești, cari desăvârșesc din fiecare cetățean un oștean adevărat, în starea de astăzi, nici nu atinge pe toți fiii țării, nici nu se exercită în aceeași măsură asupra tuturor acelorora, cărora li se dă o instrucție militară.

Pe de altă parte, școala, al cărui scop esențial este de a formă deprinderi fizice, morale și chiar intelectuale în senzul înălțării și întăririi individualității școlarului, în vederea întăririi și înălțării Statului, se prezintă în mod logic ca adevărată instituție, unde trebuie să înceapă educațiunea militară.

Cu modul acesta, se vor creia dela început, pe lângă celelalte deprinderi, și acele reclamate de apărarea națională. Dezvoltată și condusă gradat până la vârsta de 20 ani, educațiunea militară a tinerimei va fi aproape terminată în școală. În astfel de condițiuni și față de mijloacele financiare restrânse ale Statului, se va putea, în mod temeinic, desăvârși la corpurile de trupă educația și instrucția ostășească, chiar cu un termen de serviciu militar obligator redus la doi ani. Astfel, prin introducerea instrucțiunii militare obligatoare în școală, se obțin dela început două mari și prețioase foloase: acela de a avea națiunea armată temeinic pregătită printr-o metodică educațiune militară dată în scopul apărării naționale, și al doilea, reducerea serviciului militar la doi ani, reducere de o potrivă folositoare Statului și cetățeanului.

Lăsând la o parte prețioasele foloase pe cari instrucțiunea militară în școală le va aduce și din punctul de vedere social, precum: deprinderea cu ordinea, exacitatea, cu împlinirea muncii cuvenite, cu respectul autorității și supunerii la dispozițiunile pe cari ea le ia și altele, găsește de nevoie să accentueze folosul ce va decurge pentru obligativitatea pe care legea o impune cu privire la învățământul primar. Știind că, pe lângă alte foloase, în general mai puțin evidente, și, deci mai puțin prețuite de sătean, școala

atrage după sine reducerea serviciului militar la doi ani pentru acei ce vor fi absolvit cursul primar și vor fi continuat a urmări în școli de adulți sau alte școli dela sate sau orașe, toți sătenii se vor grăbi a trimite copiii lor la școală și vor face tot ce vor putea ca să-i țină să o și termine. În același chip se vor popula și școlile de adulți. Folosele ce vor eși din acest fapt, pentru țară vor fi neprețuit de mare. Pe de o parte cu aceeași cheltuială se va răspândi și ridică cultura populației rurale, bine și solid îndrumată conform Statutului; iar pe de alta, va dispărea ciocnirea de interese dintre sătean și învățător, care aduce astăzi la îndeplinire obligativitatea prin amenzi. Tot astfel vor dispărea și prejudecățile în contra școlii ce încă prezistă printre săteni.

Pentru a se putea îndeplini în mod serios și, deci, cu efecte utile și reale instrucția militară în școli, am utilizat experiența făcută pentru prima oară de Căpitanul Chirătescu din regimentul 4 Ilfov, Nr. 21, înființatorul și instructorul „Batalionul micilor dorobanți”, cari au defilat M. Sale Regelui cu ocazia revistei militare din ziua de 10 Mai trecut. Am înființat astfel prin alăturatul proiect de lege un corp militar special: *Corpul instructorilor militari școlari*. Este evident că instrucția militară în școli nu poate fi condusă decât de un corp militar anume pregătit pentru acest scop. Pentru aceleași motive, am prevăzut ca șef al acestui corp un oficer superior de infanterie.

Modul de recrutare, atât al ofițerilor cât și a sub-ofițerilor și instructorilor militari urbani și rurali, este, în general, acel întrebuițat pentru corpul gendarmeriei rurale, adică prin detașarea din armata activă, iar pentru ofițeri și din poziție de retragere sau prin reangajări dinre foștii militari reangajați în corpurile de trupă, dar liberați.

Pentru cei detașați din serviciul activ al armatei s'a prevăzut, ca și la gendarmerie, considerarea serviciului făcut în corpul instructorilor militari școlari ca serviciu militar obligator până la complecarea termenului impus prin legile militare.

În ce privește îndeplinirea serviciului în școli, acest scop este pus sub dependența ministrului de instrucțiune și culte, căci numai el poate coordona acțiunea învățătorului sau profesorului cu aceea a instructorului militar. În ce privește însă comandamentul, disciplina și justiția, ele sunt puse sub autoritatea ministrului de război, pentru a imprima și menține astfel acestui scop caracterul său militar. Tot pentru aceleași motive personalul corpului instructorilor militari școlari stă sub puterea legilor și regulamentelor militare fixându-le, în general, și retribuția cu a gradelor corespunzătoare din armată. Pentru ofițerii în poziție de retragere care vor fi revisori școlari militari, li s'a adus ca indemnizare un spor de plată pe lângă solda de retragere ce primesc dela ministerul de război, cu dreptul pentru ei de a-și reface regularea la pensie după cinci ani serviți complet și în mod exemplar în corpul instructorilor militari școlari.

Pentru transporturi, instalări telefonice și materialul necesar corpului instructorilor, precum și pentru instrucțiunea elevilor, se vor desvoltă și precisaș anume dispozițiuni prin regulament.

Cât privește modul cum se vor face exercițiile și instrucția militară, pe lângă dispozițiunile regulamentului, se va alcătui o programă specială pe clase și pe categorii de școli, ținând sama de vârsta elevilor și de locul ce-l ocupă școala în ierarhia școlară. Experiența ce se va face cu această organizare va

arăta îndreptările, complectările sau adausele ce vor trebui să se aducă acestui serviciu. Organizarea însă pe care o propun acum la început prezintă tot caracteriosității cu care trebuie procedat în asemenea materii, precum prezintă și garanția ducerii la bun sfârșit a instrucțiunii militare în școlilor primare, secundare și profesionale române de băieți.

Să ne îngrijim de școală.

Să luăm un arbore tinăr, care nu de mult a eșit din sămânță, și să-i strâmbăm trunchiul, iar un altul să-l îngrijim, ca trunchiul să-i crească drept. Ce vom vedea?

Trecând timpuri, arborele nostru se îngroașă și se întărește așa, cum l-am crescut; dacă l-am strâmbat crește strâmb, dacă ne-am îngrijit ca trunchiul lui să crească drept, așa s'ar fi desvoltat și îmbătrânit.

Crescând și desvoltându-se arborii, vom încerca a le lua folosul; dacă luăm un arbore strâmb vom vedea, că nu-l putem folosi, decât de aruncat în foc.

Astfel stă lucrul și cu poporul.

Viitorul lui atârnă dela începutul desvoltării sale psihice, de când e pe banca școlii. Dacă începutul desvoltării lui a fost bun în școală, iar după ce a eșit din școală și a devenit membru bisericii sale, a fost condus și mai departe de sfaturile părințești ale preotului, atunci în toată viața sa are să fie om, creștin bun bisericii, cetățean fidel patriei și fiu brav națiunii din al cărei sân a eșit.

Și din contră, dacă începutul desvoltării sale, adică creșterea din școală a fost rea, atunci el va rătăci pe cărările vieții, nu va fi capabil de a înțelege datorințele pe cari le are față de națiunea, biserică și patria sa.

Cu durere trebuie constatat, că cazuri de aceste triste sunt printre poporul nostru destule, iar încercările ulterioare de a deșteptă, vedem că multe sunt zădarnice, deoarece poporul nu ne înțelege, temându-se, că toată lumea voește să-l înșele și totuș rămâne înșelat din partea străinilor, cari știu să-l reducă cu diferite făgădueli. Cauza este, că nu înțelege, nu știe, că făgăduințele în vânt nu se pot împlini. Tot dreptul îl are proverbul strămoșilor noștri:

Mai ușor este a ne feri de o boală, decât a o delătura după ce s'a înrădăcinat. Deci începutului trebuie să ne opunem, înțeleg începutului rău.

Unde își ia începutul desvoltării sale fiecare om? În școală.

Drept aceea, școala este chemată a se îngriji de desvoltarea fiecărui om; însă pentru-ca școala să-și poată împlini chearea sa măreață, se cere conlucrarea următorilor factori:

a) *Părinții* să lucreze în folosul școlii, nu în paguba ei, să-și lase copiii în tot decursul timpului prescris de lege sub îngrijirea școlii, în care timp să se îngrijască ca copiii să umble regulat la școală.

b) *Susținătorii* de școale să se intereseze, ca școala să fie provăzută cu cele necesare.

c) *Invățătorul* este factorul de frunte, dela care atârnă rezultatul școlii.

Au nu dela forța locomotivei atârnă mergerea mari repede ori mai încet a trenulu? Au nu dela rădăcinile arborelui atârnă desvotarea lui? Dacă rădăcinile sunt sănătoase, arborele înflorește, iar când rădăcinile sunt bolnave, pomul veștejește și pere. Așa și rezultatul unei școli vine dela învățător.

Drept aceea, autoritățile chemate au datorința, dacă se interesează de viitorul poporului, ca în tot locul și la toate școlile să aplice învățători cari sunt la înălțimea chemării lor, cari sunt în stare a conduce mlădițele tinere ale poporului, la cunoașterea națiunilor; națiune, biserică și patrie, precum și la imlinirea datorințelor față de aceste.

Dar sunt unele locuri unde învățătorul pe lângă toată bunăvoința și conștiințiozitatea lui nu poate îndeplini pe deplin chemarea sa, din cauză materială, care vine sau dela numărul mic al poporului său dela desinteresarea de școală.

În astfel de lucruri nu trebuie numai să compătimim soarta poporului întunecat și sărăcia învățătorului, ci ca acei, pe cari ne doare, trebuie să le dăm mână de ajutor, să învățăm dela alte neamuri, cari în privința aceasta ne premerg cu exemplu.

Deci dar, ca elementul culturii absolut necesare să poată străbate prin popor și pentru ca să avem un viitor mai bun, chiar și acolo, unde poporul e sărac, eventual din cauza numărului mic nu e în stare a susține învățător, cei chemați și doritori de progres pe terenul cultural național să institue și acolo învățător calificat și cu cât comuna respectivă e mai părăsită cu atât învățătorul să fie mai ambițios și mai vrednic, căci lumina în întunec trebuie să lumineze. La noi, chiar contrarul se practică. Învățătorii cei mai buni, se zice că trebuie să fie la oraș, ceea ce nu e bine, pentru că învățătorul slăbuț în oraș se nize să progreseze atât în cultura sa socială, deoarece zilnic vine în atingere cu oameni inteligenți și și astfel vrând nevrând se cultivă, până când pe sate mai părăsite se mulțamește cu aceea, că nimenea nu știe mai mult ca dânsul.

Având învățători și în locurile mai slabe pentru a nu le da motiv de scuză în cazul unui rezultat negativ, să ne interesăm și de starea lui materială promovându-o și pe aceasta.

Căci ce am făcut privind din afară la corabie, care luptă cu valurile periculoase ale mării, dacă nu i-am dat mână de ajutor, pentru a o scăpa din primejdie?

Tot atâta fac și aceia, cari pretind dar nu contribuie cu nimic la aceea, ca doririle lor să se poată îndeplini.

Avem lipsă de popor luminat, pentru-ca să ne putem susține biserica și națiunea; iar de voim să le

susținem și ca din ce în ce să înflorească, trebuie să ne îngrijim de viitorul poporului adevă de cultivarea lui, care se poate ajunge numai prin școala bună, deci să ne îngrijim de școală.

Ecica-română, Martie 1906.

Teodor Mariș
învățător.

CRONICA.

P. S. Sa acasă. Duminecă, 26 Februarie, cu trenul accelerat dela Budapesta, s'a reîntors P. S. Sa D-I Episcop diecezan la reședința sa, venind împreună cu I. P. S. Sa D-I Mitropolit Ioan Mețianu, care și-a urmat drumul la Sibii.

Înalții prelați au fost așteptați la gară de un mare număr de membri ai societății române din Arad. I. P. S. Sa a binevoit a se da jos din tren pentru câteva momente și a se întreține cu ceice au întâmpinat și aclamat pe prelați.

I. P. S. Sa continuându-și drumul, P. S. Sa D-I Episcop diecezan s'a întors la reședință, însoțit de mai mulți fruntași români din centrul diecezei.

O importantă conferență. P. S. Sa D-I Episcop diecezan a chemat pe 28 Februarie (13 Martie) a. c., pe toți protoprezviterii din dieceză la reședința episcopoească, ca să se consfătuiască asupra stării morale a bisericii vii. Chestiunile pertractate cuprind întreagă sfera vieții religioase-morale a clerului și poporului și au fost pertractate din tot cugetul și din toată inima apostolească a celor adunați în numele lui Hristos. În cuvântul de mulțamită adresat către P. S. pentru convocarea acestei adunări, oratorul zise: »Am venit cu speranța, că de aici se va începe regenerarea diecezei și acum mă duc cu credința, că bazele regenerării sunt puse«. A fost aceea zi ziua serviciului, rugăciunilor și a cuvântului.

Alegeri sinodale. Joi la 2/15 Martie s'au ținut alegerile de membri din cler, pentru sinodul nostru eparhial. Despre rezultatul alegerilor, am primit până acum următoarele știri: Cercul Arad, ales *V. Beleş*, protopop; Borosineu, *G. Popovici*, referent bisericesc; Bichiș, *Roman R. Ciorogariu*, protosincol și director seminarial; Siria, *M. Lucața*, protopop.

La ziua nașterii Prea Sfinției Sale Domnului Episcop Nicolae Popea, dintre numeroasele felicitări reproducem următoarea: Prea Sfințite! La duhovniceasca sărbătorire, pentru optzeci de ani de vârstă și cincizeci de ani de preoție, pe cari astăzi cu ajutorul lui Dumnezeu i-ați împlinit, asociindu-mă din toată inima împreună cu toți cei ce se bucură de această sărbătoare, vă aduc cele mai călduroase felicitări și urări, rugând pe bunul Dumnezeu să vă acorde puteri încă pentru mulți ani înainte, ca să purtați cu blândeța și evlavia voastră cunoscută, turma duhovnicească a diecezei Caransebeșului, ca să se poată folosi ea și mai departe de duhovniceasca pășune, cu care atât de îndelungat timp n'ați pregetat a o nutri. Imbrățișându-vă

cu frățească în Hristos dragoste, vă rog a face amintire și de mine în sfintele voastre rugăciuni și să primiți cu acest prilej încredințarea deosebitei considerațiuni și evlaviei ce vă păstrează *Iosif* Mitropolit Primat al României.

Ședințele reprezentanței fundațiunii Gozsdu. Marti în 26 Februarie s'au ținut în Budapesta ședințele reprezentanței fundațiunii Gozsdu, sub prezidența I. P. S. Sale dlui mitropolit Ioan Mețianu, fiind de fața următorii membrii ai reprezentanței: P. S. Sa dl Nicolae Popea, episcop; P. S. Sa dl Ioan I. Papp, episcop Arad; domni: Dr. Iosif Gall, magnat; Dr. George Serb, consilier de curte; Dr. Nicolea Poynar, din Oradea-mare; Ioan cav, de Pușcariu, jude de curie în penziune; Partenie Cozma, director de bancă; Avram Berlogia, jude de curie. Notar Prea On. domn p̄roh-protopop G. Bogoeviu. Reprezentanță în ședința primă a ales un comitet pentru revizuirea inventarului și raționinului pe 1905 și proiectul pe anul 1906. Membrii acestui comitet sunt: P. S. Sa d-nul episcop Ioan I. Papp, domni P. Cozma și Dr. N. Poynar. Din inventarul fundațiunii se constată următoarea avere: Valoarea caselor 1538.720 cor. Valoarea efectelor 5481.002 cor. Pretenziuni 11.243 cor. 32 fil. Mobiliar 715 cor. Total: 7041.680 cor. 32 fil. Passive 893.989 cor. Avere curată 6.137,60 cor. 32. Petițiunile s'au luat în dezbateri în ședințele de Joi și Vineri. La postul de inspector au recurs 14 inși.

Expoziție de copii. Precum aflăm, comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiului“ în ședința s'a ținută Marti în 6 Martie n. c. la propunerea secretarului Reuniunii dl Vic. Tordășanu, a luat hotărârea de a aranja în frunța comună Apoldul românesc o expoziție de copii, prima de acest fel la noi. Scopul urmărit este, de a se da medicilor români din comitat, cari au să formeze juriul expoziției, privilegiul potrivit de a afla prin studii comparative dezvoltarea fizică a copiilor, condițiile de trai ale țăranului, alimentația, ocupațiunea, curățenia, locuințele, îmbrăcămintea etc, cari condiționează puterea vitală a generațiunilor viitoare. Cu un cuvânt expoziția va servi ca mijloc pentru aflarea defectelor, cari cauzează marea mortalitate a copiilor, cum și a remediilor de luat pentru împedecarea relelor. Expoziția se va ținea a 2-a zi de Rusalii și va fi împreună cu distribuire de premii în bani, ce se vor decerne mamelor harnice, și cari poartă deosebită îngrijire pentru dezvoltarea priincioasă a copiilor lor.

O frumoasă alegorie pentru expoziția națională. Din București se anunță, că dl T. T. Burada pregătește o frumoasă alegorie pentru marea expoziție națională. D-sa va organiza un concert la care orchestra va executa rapsodii naționale ale Românilor din țările învecinate: Macedonia, Pocuția, Istria, Moravia, Bucovina, Basarabia etc. La fiecare execuție va apărea câte un grup de Români din țara de unde sunt. De exemplu când se va executa o rapsodie națională din Macedonia, va apărea un grup de Români macedoneni, îmbrăcați în costumele lor, zi așa mai departe. Alegoria se va sfârși cu „hora unirii“ care va fi executată de grupurile de Români din țările citate mai sus, locuite de frații noștri.

„Musa Română“. A apărut nr. 1 (anul IV) dela 1 Martie al foaiei musicale și literare „Musa Română“. Redactor Iacob Mureșianu, editor Dr. Eugen Solomon. Apare odată pe lună. Prețul abonamentului, pentru monarhie: pe un an 16 cor., pe șase luni 8 cor., România și străinătate: pe un an 24 franci, pe șase luni 12 franci. — Blaj, Tipografia Seminarului arhidiece-

zan. Partea literară a acestui număr cuprinde: Programul foaiei și precuvântare. — Știri și varietăți. — Partea musicală: „O idee“, de I. Mureșianu. — Uvertura la balada „Erculeanu“ de I. Mureșianu Jocuri din Bănat (Lugojene). — Pricasna de s. Paști „Cu trupul lui Hristos“ de I. Mureșianu. Hârtie fină, tiparul notelor curat și frumos.

A apărut și se află de vânzare la tipografia diecezană în Arad, și la toate librăriile din țară cu prețul de 40 fil. ABC-dar pentru clasa I. de Iosif Moldovan și consoții. Ediția V. prelucrată după cerințele ortografiei Academiei Române.

Carte de citire pentru clasele 3 și 4 ale școlii populare de Iuliu Vuia Aprobată cu decisiul Ven. Consistor aradan dela 13/26 August 1905 Nr. 3500. Prețul 50 fileri.

Carte de citire pentru clasele 5 și 6 ale școlii populare cu un curs de Istoria naturală (cu ilustrațiuni) de Iuliu Vuia, învățător director-școlar. Aprobată cu decisiul Ven. Consistor aradan dela 13/26 August 1905 Nr. 3500. Prețul 60 fileri.

Concurs.

Pentru îndeplinirea postului învățătoresc vacant din filia **Halaliș**, prin aceasta se escrie concurs, cu termen de recurgere de **30 zile** dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala“.

Venitele încopciate cu acest post sunt: Salar în bani gata 506 cor. 2. Pentru conferințe 25 cor. 3. Pentru scripturistică 10 cor. 4. Pentru lemne 112 cor, de tot 653 cor.

Doritorii de a ocupa acest post se avizază, ca recursele lor cūvenite ajustate și adresate comitetului parohial din Halaliș să le susțină în termenul concursual P. On. Oficiu pprezviteral în M. Radna, iar dâșii să se prezinte în s. biserică din Soborșin, spre a-și arată desteritatea în cant și tipic

Comitetul parohial
În conțelegere cu: *Procopie Givulescu* protoprezviter
inspector de școale.

—□—

2-3

Pentru îndeplinirea parohiei de clasa I din **Râpsig**, protoprezviteratul Ienopolei, devenită vacantă în urma răposării p̄r. Simeon Cornea, în virtutea ordinului Ven. Cons. Nr. 5347/1905 resp. 125/1906, se escrie pentru a 2-a oară concurs cu termen de **30 de zile** dela prima publicare, pe lângă admiterea la concurs și a reflectanților cu cvalificațiune de cl. II. Emolumentele sunt: 1. Folosirea unei sesiuni parohiale constatatoare din 32 jughere, cu un venit anual de 1280 coroane. 2. Birul parohial câte 1 măsură eucuruz sfârmat dela 160 numeri de căși à 2 coroane, 320 coroane. 3. Venitele ștolare computeate în calcul mediu ator 5 ani 243 coroane. 4 Un intravilan parohial cu un venit anual de 30 coroane, cari în total dau un venit de 1873 coroane, din cari detragându-se darea anuală solvindă de alegându în sumă de 180 coroane, rezultă un venit sigur de 1693 coroane.

Reflectanții de pe teritorul altor Consistoare, pe lângă celelalte documente sunt datori să alătore și atestat de conduită din partea Consistorului căruia aparțin, asemenea sunt datori a prevedea catehizarea în școala confesională din loc, precum și a predică cel puțin de 2 ori în fiecare lună.

Doritorii de a câștiga acest post sunt avizați, ca recursele ajustate conform §-lui 18 lit. a. și b. din Regulament, să le înainteze P. On. Oficiu protopopesc al Ienopolei în Șiria (Világos), și cu observarea §-lui

18 din Regulamentul pentru parohii, a se prezenta în sfânta biserică, pentru a-și arăta desteritatea în cele rituale și oratorie.

Răpsig, din ședința extraordinară a com. parohial rom. or., ținută la 11/24 Februarie 1906.

Stefan Heret,
președinte.

Drăgan Gavrilă,
notar.

In conțelegere cu: *Mihail Lucuța*, administrator protoprezv. al lenopolei.

— □ — 3-3
Conform ordinului Venerabilului Consistor de sub Nr. 428/906, se escrie concurs pentru parohia vacantă din **Tornea**, cu condițiunea cvalificațiunei de clasa a II-a și cu termen de **30 zile** dela prima publicare în foaia oficioasă „Biserica și Școala“.

Emolumentele sunt: 1. Venitul unei jumătăți de sesiune parohială constătătoare din 24 ^{1200/1600} jughere catestrale. 2. Birul preotesc uzuat. 3. Ștolele legale. 4. Întregirea dela stat conform legii.

Recurenții sunt poftiți, ca recursele instruite cu documentele prescrise, adresate comitetului parohial din Tornea, să le subștearnă oficiului protoprezviteral din Arad, având a se prezenta în s. biserică din Tornea, pre a-și arăta desteritatea în cele rituale și oratorie.

Tornea, din ședința comitetului parohial ținută la 17/30 Ianuarie 1906

Comitteul parohial

In conțelegere cu: *Vasilie Beleş* protoprezviter gr. or.

— □ — 3-3
Pentru indeplinirea parohiei de cl. III-a **Păiușeni**, se escrie concurs, cu termen de **30 zile** dela prima publicare în foaia „Biserica și Școala“.

Venitele sunt: 1. Un intravilan de 1 jugh. 2. Birul și ștolele îndatinate 3. Întregirea dela stat, după cvalificațiunea alegândului.

Doritorii de a ocupa aceeaș parohie sunt poftiți ca recursele ajustate conform Regulamentului adresate comitetului parohial concernent, să le subștearnă la oficiul ppsc gr. or. rom. din Buttyin com. Arad, având a se prezenta în termenul fixat, în careva Duminecă în s. biserică, spre a-și arăta desteritatea în cele rituale.

Din ședința comitetului parohial din Păiușeni, ținută la 12/25 Februarie 1906.

Atanasie Brădean
preș. com. par.

Ioan Andrei
not. com. par.

In conțelegere cu: *Ioan Georgia* protoprezviter gr. or.

In urma ordinului Venerabilului Consistor de dto 7/20 Februarie a. c Nr. 423/906, se publică concursul scris de către comitetul parohial din Pecica la 11/24 Decembrie 1905 Nr. 25 pentru indeplinirea postului de învățătoare din **Pecica-română**, devenit în vacanță prin abdicarea fostei învățătoare Maria Crișan, cu termen de **30 zile** dela rima publicare în foaia oficioasă „Biserica și Școala“.

Emolumentele sunt: 1. Salariul fundamental 600 cor. 2. Cvartir în natură, eventual dacă cândva s'ar lua cvartirul pentru școală, relut anual de 120 cor. 3. Penru lemne de foc, din cari se va încălzi și școala anual 100 cor. 4. Pentru măturarea școalei 40 cor. 5. Pentru conferințe 20 cor.

Recurențele au a adnexa și o declarație, că numai după un serviciu de 5 ani prestat la aceasta școală vor reflecta la primul cvincvenal.

Reflectantele la acest post sunt poftite, ca recursele lor ajustate cu toate documentele și adresate comitetului parohial din Pecica, să le subștearnă până la termenul sus indicat oficiului ppsc gr. or. român din Arad, și a se prezenta în vre-o Duminecă ori sârbătoare în s. biserică din Pecica, spre a fi cunoscute de popor. Cele cari știu și cânta în s. biserică, vor fi ascultate cu plăcere.

Arad, 15/28 Februarie 1906.

Vasilie Beleş pprezviter insp. școl.

— □ — 3-3

Cancelaria arhitectului român

Ioan Niga

ARAD, Strada József főherceg-út Nr. 1.

(lângă „Victoria“).

Pregătește planuri și specificări de spese pentru edificii publice și private, primește lucrări în sfera arhitecturii mai înalte, cenzurări, colaudări. Ca specialist în ritul nostru oriental edifică și restaurează biserici în mod artistic, din care cauză îl recomandăm înosebi dlor parohi. Trimite planuri, schițe, specificări și servește în lucrări arhitectonice cu deslușiri gratuit.

52-52

„Janus“ institut de asigurare mutuală pe viață în Viena
s'a fondat în anul 1839, din partea unui grup de bărbați nobili,
este cel mai vechiu „Institut mutual de asigurare pe viață“
— pentru Austro-Ungaria. —

Se bazează pe legile mutualității în puterea cărora accidentul capitalului anual trece în favorul celui asigurat.

—▶ Premii eftine. Condiții de asigurare favorabile. ▶—

Imprescriptibilitatea polițelor după 3 ani. Plătirea în caz de duiel și sinucidere după 5 ani.

Asigurare gratuită pentru caz de războiu. — Fără timbru de poliță și taxă de stat — Plătire la moment.

Starea de asigurare 111.000.000 cor. } AVeră institutului 31.000.000 cor.

Sumele de asigurare plătite până acum 56.000.000 cor.

Informațiuni îndatoritoare dă:

==== **Agentura generală pentru Ungaria de sud în Timișoara-Fabric.** =====

Lerchengasse Nr. 17. (N-rul Telefonului: 422).

(7)